

Venerino prehajanje mimo solnca 6. decembra 1882.

6. december t. l. je zvezdogledom zelo imeniten dan, ker mimo solnca gredé videla se bode premičnica Venera na solnčni plošči kot črna pika. Ta nam zemljanom jako redka prikazen da se primerjati solnčnemu mraku, ker tudi mesec prehaja večkrat mimo solnca ter nam je kot najbližji sosed več ali menj zatemni. Venera je pa veliko dalje od zemlje in se prehajaje mimo solnca ne vidi večja od pike. Tudi ta razložek je med obema, da pride mesec zmerom od desne plati proti solncu, Venera pa od leve. Pred 17. stoletjem ni nikdo slutil, menj pa še opazoval te prikazni; še le po iznajdbi daljnogledov (1608) jeli so na to misliti in sicer je bil mladi Anglež Horrox prvi, ki je opazoval s svojim prijateljem Grabtreem 4. decembra 1639. Venerin prelaz mimo solnca ter o tem poročal v knjižici „Venus in sole visa“. Bolje pripravljene bili so zvezdogledi na prelaz, temu sledeči, 9. junija 1761. l.; z dobrim vspehom pa se je opazovala ta prikazen 2. junija 1769 l., ker je zvezdogledov na krajih, takemu opazovanju najpripravnejših, kar mr-golelo; Sibirija jih je bila polna. Halley (1656—1742) namreč je prvi opozoril na to, da se iz teh opazovanj more zračuniti srednja daljava zemljina od solnca in tudi pokazal, kakó. Način njegovih računov je težaven in dandanes zastarél, ipak je Enke v Berlinu na podlagi teh opazovanj in po Hallejevem načinu zračunil, da je zemlja okolo 20,667.000 milj od solnca oddaljena. — Po dolgem času se je 8. decembra 1874. Venera pred solncem zopet pokazala; tudi takrat je šlo mnogo zvezdogledov na vse strani sveta opazovat, vreme jim je bilo prav ugodno. Kot glavni pripomoček rabila jim je skoro povsod fotografija, a pokazalo se je, da ta pripomoček ni posebne vrednosti, kar bi se bilo pač lahko prerokovalo; tudi še računi niso vsi dognani, a sploh se veliko ne pričakuje od tedanjih opazovanj. Že prej začeli so zvezdogledi dvojiti, ali so ti prelazi Venerini res najboljše sredstvo v ta namen ter si poskušali nekateri pomagati na drug način; tako je Amerikanec Nesocomb po celo drugi poti našel za to daljavo vrednost 20,035.140 milj, kateri številki se je dolgo najbolj verjelo, a tudi ta utegne za več ko 100.000 milj napačna biti. — Upati smemo, da bode opazovanje letošnjega prelaza, za katerim potem 122 let ni nobenega, mnogo boljši vspех od vseh dozdanih imelo, ker zvezdogledi so imeli ta čas priliko prepričati

se, da ni boljšega sredstva nego so ta opozovanja, pa tudi teorija vsega postopanja se je v tem času izdatno popravila. Vsa prikazen bode sploh trajala 6 ur 31'6 m. Ladija ki bi stala 48° 44' južne širjave in 89° 2' vzhodne dolgosti od Greenwicha, zagledala bi prva na vsej zemlji Venero stopati pred zahajajoče solnce; v tem trenutku bode ura v Ljubljani kazala 2 uri, 46 min. 26 sek.; za 10 minut 48 sekund pozneje, t. j. ob 2. uri 57 min. 14 sek. se bode tudi v Ljubljani videla Venera ob solnčnem robu. Ker solnce še le jedno uro pozneje zahaja, bomo se v naših krajih te prikazni lahko nagledali, ako bo le vreme po tem. Treba je pa za to opazovanje daljnogleda, ker s prostimi očmi se omenjena pika le težko zapazi.

M. Vodušek.

Nova česka opera.

Po navadi se pravi, da narodje, ki so splošno po naravi nadarjeni v kaki stroki umetnosti ali vednosti, ne dosežajo obično višje stopinje v dotični stroki. Tako se pravi, da so Madjari in Malorusi (Kozaki) najboljši jahači po naravi, Francozi pa najslabejši, a da so ravno Francozi prvi umetniki v tej stroki na vsem svetu. Do zdaj se je tudi Čehom očitalo, da so prvi muzikaši pri vojaških godbah vseh polkov, ali da se ne morejo vzpeti do višje stopinje skladateljstva. V novejših časih je pa Smetana s svojo opero „Prodana nevesta“ podrl nekoliko ta predodek. Tej operi so se vrstno pridružili tudi „Braniboři“. Nadkriljuje pa vsa ta dela umotvor Antona Dvořaka: „Dimitrij Samozvanec“. To opero so že peli meseca septembra in oktobra večkrat v Pragi in vselej je bila vzprejeta z največjo pohvalo in z vedno rastočim entuzijazmom. Libretto je napravila Marija Červenka, dr. L. Riegerjeva hči, po slavnem ruskem zgodovinarji Sulevjevu. Znani nemški muzikalni kritik, prof. dr. E. d. H a n s l i k, sicer velik neprijatelj Čehom, imenuje to Dvořakovo delo umotvor prve vrste, ki se da prispodabljati najslavnejšim svetskim operam; pravi, da je to skladateljsko delo, „qui fera le tour du monde“ in da bi smel vsak velik narod ponosen biti na tak proizvod muzikalne umetnosti. Pripoveduje Hanslik, da je šel v česko gledališče v Dvořakovo opero kakor Savl, zapustil jo je pa kakor popolnoma spokorjeni Pavel. Pravi nadalje nemški kritik, da se tekst čisto nič na Schillerjevega Dimitrija ne naslanja, ali je pa pri vsem tem vendar tako zanimljiv, da skladatelja kar sam po sebi izaziva, da se ga muzikalno loti. — Ta Dvořakova opera, s katero se je mož med najslavnejše svetske skladatelje